

ZESDE
KERSTBOEK

DIT KERSTBOEK BEVAT BIJDRAGEN VAN

Dr. J. R. CALLENBACH, Ds. W. M. LE COINTRE, J. K.
VAN EERBEEK, JAN H. DE GROOT, HERMAN HANA,
D. HOGENBIRK Jzn., W. G. VAN DE HULST, K. LAN-
THERMANS, L. A. LEVER—BROUWER, J. L. F. DE LIEFDE,
A. J. D. VAN OOSTEN, M. A. M. RENES—BOLDINGH,
JOH. P. RUIJS, FRANS VAN SCHOTELVELD,
G. SEVENSMA—THEMMEN

SAMENGESTELD ONDER REDACTIE VAN
P. J. RISSEEUW

ZESDE KERSTBOEK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH
1929

Illustration des D^{ns}
et P^{res} de
SMARY LETHIEULLER
Dessinée par l'artiste
Français, Toulon, le
20 Mars 1858.

DE KINDERMOORD TE BETHLEHEM

Naar een clair-obscur van Jackson

DE KINDERMOORD TE BETHLEHEM

DOOR

Ds. W. M. LE COINTRE

13. Toen zij nu vertrokken waren, ziet, de engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom, zeggende: Sta op, en neem tot u dat Kindeken en Zijne moeder, en vlied in Egypte, en wees aldaar, totdat ik het u zeggen zal: want Herodes zal het Kindeken zoeken, om Het te dooden.

14. Hij dan opgestaan zijnde, nam het Kindeken en Zijne moeder tot zich in den nacht, en vertrok naar Egypte;

15. En was aldaar tot den dood van Herodes; opdat vervuld zou worden hetgeen van den Heere gesproken is door den Profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijnen Zoon geroepen.

16. Als Herodes zag, dat hij van de Wijzen bedrogen was, toen werd hij zeer toornig, en *eenigen* afgezonden hebbende, heeft omgebracht al de kinderen, die binnen Bethlehem, en in al deszelfs landpalen *waren*, van twee jaren *oud* en daar-
onder, naar den tijd, dien hij van de Wijzen naarstiglijk onderzocht had.

17. Toen is vervuld geworden hetgeen gesproken is door den profeet Jeremia, zeggende:

18. Eene stem is in Rama gehoord, geklag, geweest en veel gekerm: Rachel beweende hare kinderen, en wilde niet vertroost wezen, omdat zij niet zijn!

Matth. 2 : 13—18.

De vlucht van het Kind Jezus naar Egypte en de kindermoord te Bethlehem, het zijn gebeurtenissen, die wel in schrille tegenstelling staan met wat er aan vooraf gaat: Jezus' besnijdenis en naamgeving, Zijn voorstelling in den tempel, waarbij Simeon zijn lofzang zong en de profetes Anna God verheerlijkte, en vooral: de aanbidding van de van-zoo-verre gekomen Wijzen. Toch ligt er in het laatste al een vingerwijzing naar het wondere feit, dat

Zesde Kerstboek 1

de Heiland Zijn eigen land ontvluchten moet. Ge weet, dat koning Herodes, ja heel het officieele Jeruzalem, ontroerd is door het woord van die Wijzen, die kwamen om te aanbidden den jonggeboren Jodenkoning, omdat ze Zijn ster in haar opkomst hadden gezien. Vooral Herodes wordt beroerd, de man met het kwade geweten, die altijd, zelfs tegenover zijn naaste bloedverwanten, leefde in vrees voor troon en kroon. Zijn eerste gedachte is ook nu natuurlijk: dat koningskind is een gevaar voor mij, dus moet het uit den weg geruimd. Hij zal nu, naar zijn aard, op zeer listige wijs, trachten zijn doel te bereiken. Zijn zonde is daarom zoo schrikkelijk, omdat hij zeer wel geweten heeft, waar het om ging. Nietwaar, hij roept Overpriesters en Schriftgeleerden bijeen en vraagt hun: waar de Christus zou geboren worden? Waarop zij hem, aan de hand der profeten, naar Bethlehem verwijzen. Hij veinst dus belangstelling daarvoor, maar weet nu alvast, in welke plaats hij zijn tegenstander zoeken moet.

Een bewijs voorts, dat Herodes' bedoelingen niet zuiver waren, vinden we hierin, dat hij de Wijzen in het geheim tot zich roept, om hen uit te hooren, wanneer precies de ster hun verschenen was. Waaraan hij dan den leeftijd van het gevreesde kind kan bepalen. Tegenover hen speelt hij de mooie rol. Zij waren te Jeruzalem gekomen met de vraag: waar is die koning? Herodes geeft hun het antwoord: ze moeten naar Bethlehem gaan, en, als ze 't dan gevonden hebben, moeten zij het hem vooral boodschappen, want, dan kan hij ook komen en 't aanbidden. Zij hebben, naar ons bekend is, het Koningskind gevonden en hun hulde gebracht, maar God heeft er voor gezorgd, dat zij Herodes de juiste verblijfplaats niet zouden mededeelen: ze zijn door goddelijke openbaring vermaand, in den droom, niet naar Herodes terug te keeren, maar door een anderen weg weer naar hun land gegaan.

Uit dit alles zien wij, dat het jonge leven van den Zaligmaker der wereld nu al bedreigd wordt; het Licht nauwelijks opgegaan, of de duisternis begint zich al te weren. Maar, laat ons ook dit terstond daarbij opmerken: God waakt over Zijn kind met een zeer bijzondere

zorg. Dat blijkt, want, zoo staat er: Toen zij, die Wijzen, nu vertrokken waren, zie, de engel des Heeren verschijnt Jozef in den droom, zeggende: Sta op, en neem tot u dat Kindeken en Zijne moeder, en vlied in Egypte, en wees aldaar, totdat ik het u zeggen zal; want Herodes zal het Kindeken zoeken, (is van zins het te zoeken, ja is er, zoo te zeggen, al mee bezig) om Het te dooden.

Jozef is toch wel een begenadigde, om zoo telkens door God in den droom van zijn gewichtigste levensgebeurtenissen te worden op de hoogte gebracht. Inderdaad, maar, anderzijds, hij zal wel gesidderd hebben. Want, die eerste droomaanzegging, aangaande Maria, wat een geweldig offer heeft ze hem gekost: tot zijn vrouw nemen haar, die de wereld niet meer voor een reine bruid erkennen kon. Welnu, daarbij voegt zich thans een tweede offergebed: hij moet opstaan en onverwijld dat Kindeke (dat wordt eerst genoemd, want, daar gaat het tenslotte om) en Zijn moeder met zich nemen en daarmee vluchten naar Egypte. Dus: alles verlaten, woonplaats, arbeid, familie, vrienden, om als vreemdeling te verkeerren in een Heidensch land, waar hij misschien maar met moeite aan den kost kon komen. En, voor hoe lang het zijn zal, hij weet het niet: hij moet wachten, tot de engel 't hem weer aanzeggen zal. Dit is zoowel tot zijn geloofsoefening, als te zijner bemoediging: hij mag 't weten, God, die nu Zijn engel tot hem zond, zal het ook dan weer doen, hun verblijf in Egypte staat dus onder goddelijke hoede. Al weet Jozef dan niet, hoe lang zij daar zullen moeten blijven, hem wordt wel meegedeeld, waarom ze vluchten moeten: Herodes zocht het Kindeke te dooden. Dat is hem meer dan voldoende geweest, want diens wreedheid was spreekwoordelijk.

Zoo staat Jozef dan ook terstond op, neemt het Kindeke en Zijn moeder tot zich in den nacht, en vertrok naar Egypte, waarschijnlijk in dienzelfden nacht nog, onder bescherming van het duister, dien zegen Gods voor allen, die vervolgd worden. Het eerste, wat ons hierbij wel opvallen moet, is: de gehoorzaamheid van Jozef. Zonder eenig bedenken gehoorzaamt hij. De gestalte van Jozef staat in heel het heilsverhaal op den achtergrond, begrijpelijk naar den aard van

dit verhaal. Maar, dan mogen wij toch op wat ons van hem daarin beschreven staat, ook wel nauwkeurig letten. De Rooms-Katholieke Kerk noemt hem met den bijnaam „de onzelfzuchtige”. En dat is waarlijk wel de meest in hem naar-voren-tredende karaktertrek. Dat blijkt ook hier, want, 't was toch geen kleinigheid, wat van hem gevraagd werd, om, als onaanzienlijk man, zonder eenig beschermend geleide, met vrouw en kind, die dagenlange, moeizame reis te maken.

De Schrift verhaalt ons niets van den tocht naar, noch van het verblijf in Egypte. Zoo kreeg de legende overvloedig gelegenheid zich dit gebeuren toe te eigenen, ge weet dat wel: bekend is het verhaal van den palmboom, die zich nederboog om de woestijnreizigers met zijn dadels in het leven te behouden, en van de roovers, die bij den aanblik van het Kind Jezus terugweken en hun boos opzet lieten varen, e. d. meer. Maar er wordt ons niets van dat alles vermeld, wij mogen ons ook niets daarvan voorstellen. Zeker is alleen, dat het een erbarmelijke tocht moet zijn geweest en zeer aandoenlijk is dan ook het beeld, dat menig kunstenaar ons van dit drietal heeft pogen te geven. Zonder groote gevaren is die tocht zeker ook niet geweest. Maar, er ligt een diepe waarheid in de vaak geuite gedachte, dat dezelfde engel, die Jozef waarschuwde, hen vergezeld heeft op de vlucht. En, als het van al Gods kinderen gelden mag (al denken wij gemeenlijk zoo weinig daaraan), zou het dan in verhoogde mate van het Kind Jezus niet gelden, het Psalmwoord: Want Hij zal Zijne engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uwe wegen? Zóó stellen wij ons dan ook graag de vlucht voor van het Kind Jezus, onder engelenhoede.

Zoo zijn ze dan ook behouden in Egypte gekomen en daar gebleven tot den dood van Herodes. Toen zal hun goed van pas gekomen zijn het goud, dat de Wijzen het Kind in de kribbe vereerd hebben. Overigens doen zich hierbij, uitteraard, vele vragen voor: waarom heeft God Herodes niet verhinderd in zijn plannen, b.v. door hem te doen sterven? Zoo ergens, dan staan wij hier wel voor het raadsel der goddelijke voorzienigheid, dat wij bovenal te eerbiedigen hebben. Toch behoeven wij het daarbij niet te laten en kunnen wij

er wel iets meer van zeggen. Er staat trouwens in het verhaal nog bij, dat dit alles geschiedde, „opdat vervuld zou worden hetgeen van den Heere gesproken is door den Profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijnen Zoon geroepen.” Waarlijk, de leidingen Gods bij dit alles ontbreken niet. Herodes mag uitbroeden, wat hij wil, tenslotte kan ook hij niet anders zijn, dan instrument in de hand Gods. — Ge kunt natuurlijk ook vragen: waarom moest Jezus nu speciaal naar Egypte, het land, waar Zijn volk weleer geknecht was? Dat *moest* zoo zijn, naar goddelijke beschikking. Dat Egypte heeft een zeer bepaalde plaats in de heilsgeschiedenis: het is het graf en de wieg tegelijkertijd van het volk Gods. Het graf, ja, want eens leken alle verwachtingen van het volk Gods in Egypte te zullen worden begraven, Israël leek daar te zullen worden uitgeroeid. Maar, anderzijds, de wieg Israëls ook; Egypte heeft zijn taak aan Israël volbracht, het, in de afzondering van het land Gosen, bewaard als volk van God voor vermenging met de Heidenen, naar den wil Gods. Om dat nu in herinnering te brengen, haalt Mattheüs een woord aan van den Profeet Hosea (11 : 1): „Als Israël een kind was, toen heb Ik hem liefgehad, en Ik heb mijnen zoon uit Egypte geroepen.” Dat ziet op Israël, dat toen, als volk, nog in zijn jeugd was; dat, Zijn kind, heeft God uit Egypte geroepen, het op een wondervolle wijs gevoerd uit het diensthuis. In den gewonen zin van het woord behoeft dit dus niet meer vervuld, het heeft zijn vervulling gevonden. Toch was dat woord daarmee nog niet uitgeput, er ontbrak aan zijn vervulling nog wat: 't is eens vervuld aan het *volk* Gods, 't moet ook nog vervuld aan het *hoofd* van dat volk. En, dat geschiedde, toen Jezus terugkwam uit Egypte. Toen heeft God Zijn Zoon, die eens al, *in* Zijn volk, uit Egypte gekomen was (vergeet dat vooral niet, *in* het uittrekkend Israël trok ook de Messias uit), ook in eigen Persoon geroepen uit Egypte. Wat zich eens aan Zijn volk in hun jeugd had voltrokken, voltrekt zich dan ook aan Zijn Zoon, in Zijn jeugd. Daar schuilt een troostrijke gedachte in: dan is die Zoon, ook om onzentwil, in dat Egypte, het diensthuis der zonde, geweest, en heeft daar onze plaats ingenomen. Dus, ook dat gaan naar en het